

ИНТЕГРАЦИЈА ПОЛИТИКЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ДРУГЕ ПРОГРАМСКЕ СЕКТОРЕ

КЉУЧНЕ ПОРУКЕ:

Један од индикатора нивоа хоризонталне интеграције је имплементација усвојених локалних стратешких докумената заштите животне средине .

За процену колико су стратегије спроведене, предлагемо формирање локалних мониторинг тимова, који ће чинити све заинтересоване стране.

Ово тело се састаје два пута годишње и анализира резултате процеса – да ли се акциони план стратегије спроводи или не.

Доминација секторског планирања и слаба хоризонтална интеграција политике заштите животне средине у друге секторе, препознати су као важан проблем на нивоу Европске уније још 1986. године. Тада се у јединственом европском акту, у поглављу животне средине, уводи и принцип „интеграције“, тј. да захтеви у области животне средине морају бити интегрисани у друге политике Заједнице. У Србији је овај проблем такође заступљен, и то на свим нивоима, што је препознато и у Националном програму за заштиту животне средине.

Један од индикатора нивоа хоризонталне интеграције је имплементација усвојених локалних стратешких докумената заштите животне средине и укључивање одредби њихових акционих планова у програме рада одговорних актера из других сектора. Свака стратегија има свој век трајања, што је најчешће 4 – 5 година. У том периоду, актери који су означени као одговорни за спровођење стратегије морају у своје годишње програме рада уврстити одредбе акционог плана стратегије и на тај начин обезбедити његово спровођење. Оснивачи одговорних актера и друга тела која доносе и спроводе одлуке морају усвојити одлуке/закон о буџету у којима су предвиђена средства за финансирање спровођења активности из акционих планова. Након истека периода, процењује се успешност спровођења стратегије и започиње се нов циклус – ради се нова

анализа стања, решени проблеми се скидају са листе, а нови се увршћују на њу, анализира се зашто су неки проблеми нерешени, нуде се нова решења и нове активности у акционом плану. Тако ревидирану стратегију поново усваја локална скупштина, она поново постаје део званичне локалне политике и обавезујућа, као и свака друга скупштинска одлука.

Подаци о периоду усвајања стратешких докумената, које смо добили током истраживања, на посредан начин упозоравају да у значајном броју локалних самоуправа постоји проблем недовољног спровођења усвојених стратегија. Чак 18 општина и градова своје стратегије је усвојило у периоду 2001 – 2006, те је њихов рок истекао пре неколико година. Локалне власти, одговорни актери, грађани и други корисници не могу се више позивати на ове документе, нити се из акционог плана могу бирати активности за садашње пројекте. Непостојање зановљених стратегија може се објаснити тиме што ни старе стратегије нису доживеле примену, одредбе акционих планова нису спроведене и изостали су ефекти постојања документа. Када је дошло време за ревизију, суочени са овим чињеницама, локални актери нису видели смисао даљег ангажовања и нису наставили нов циклус.

За анализу степена спровођења стратегија заштите животне средине и повезаности са другим секторима, потребно је оснивање локалног тима за мониторинг. Таквих тимова у локалним

заједницама тренутно нема. Зато смо се одлучили да урадимо студију случаја на узорку од 8 општина, у којима је наша организација реализовала пројекат израде стратегија животне средине, по методологији Зелене агенде. Свуда смо предложили формирање локалних мониторинг тимова, који ће чинити све заинтересоване стране из свих сектора. Предвиђено је да се ово тело састаје два пута годишње (у марту и септембру) и анализира резултате процеса – да ли се по питању сваког појединачног дела акционог плана догодио напредак, ако јесте, колики је напредак, ако није, зашто се није догодио.

МЕТОДИ И РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Зелена агенда је у периоду 2009 – 2012 усвојена у 8 општина, што је 5,5% укупног броја општина у Републици (без АП Косово и Метохија), али како је само 43 локалне самоуправе усвојило стратегију заштите животне средине, то узорак чини 18,6%. Узорак чине локалне самоуправе различите величине, географског и економског положаја, културног наслеђа и степена развијености. Период који је протекао од усвајања документа до тренутка

мониторинга има утицаја на спровођење, те смо општине разделили у 3 групе и то:

1) Вршац, Пландиште, Бела Црква, Сремска Митровица и Књажевац – који су Зелену агенду усвојили у периоду децембар 2009 – септембар 2010.

2) Нови Кнежевац и Ковин, који су Зелену агенду усвојили у децембру 2011. године, тако да је имплементација могла почети тек 2012. године,

3) Чока, која је последња усвојила документ (4. априла 2012), тако да се почетак имплементације може очекивати тек од 2013. године.

БЕЛА ЦРКВА - Већина означених актера до сада није била укључена у спровођење активности, а посебно је забрињавајући низак проценат спроведених активности које су означене као одговорност локалне самоуправе која је и усвојила овај документ. На пример, Туристичка организација и ЈП Воде Војводине, који су кључни актери за велики број активности, до сада нису спровели ниједну. Локална самоуправа, која је у готово свим активностима означена као одговорни актер, до сада је спровела само израду плана за изградњу марине на Дунаву и донела одлуку о изградњи канализационе мреже, те учествовала у адаптацији простора музеја. Ниједна одредба из сектора пољопривреде и шумарства није спроведена. У основи, носиоци активности се свде на неколико актера.

- Имајући у виду ове чињенице, може се претпоставити да се спровођење стратегије у Белој Цркви одвија доминантно захваљујући појединачном залагању, а не плански.

- Имплементација стратегије и интеграција у друге секторе је на незадовољавајућем нивоу, уз чињеницу да се спровођење углавном своди на израду планова, студија, предлога пројеката и промоције, док конкретни резултати још нису видљиви.

ПЛАНДИШТЕ - Спровођење већине активности је планирано континуирано у току 5 година, а оне чије је извршење планирано за 2010/11 су испуњене, тако да не постоји очигледан изостанак испуњавања одређених одредби плана.

- Иако се може се закључити да је имплементација активности одређених акционим планом задовољавајућа, постоје одређени ризици на које би требало обратити пажњу:

- у одређеним секторима није дошло до напретка (квалитет ваздуха и пијаће воде и енергетика), па би се требало проверити узроке тога.

- одговорни актери већине испуњених активности су председник општине и општина, док комунално предузеће није испунило ниједну активност.

ВРШАЦ – Зелена агенда усвојена на седници Скупштине општине 10. маја 2010. године. Из извештаја мониторинг тима, може се закључити да је имплементација одредби документа на веома ниском нивоу и да је незадовољавајућа, пре свега због односа локалних власти према документу и планирању уопште. Објективно посматрајући, вршачка стратегија даје веома добру анализу проблема и предлоге активности у областима заштите природе, културе и људских ресурса, међутим програми рада и буџети јавних установа које су означене као одговорни актери за спровођење се не доносе по функционално-програмским начелима, нити се приликом њиховог састављања уважавају стратешке одредбе. Одредбе акционог плана које одговорни актери спроводе су веома ретке. Једино се у годишњим програмима буџетског Фонда за заштиту животне средине примећује релативна заступљеност одредби акционог плана стратегије. Дobar пример је конкурс за суфинансирање

еколошких пројеката НВО. У условима конкурса стоји да ће се за финансирање одабирати само они пројекти који су повезани са неким стратешким приоритетима ЛЕАП-а и Зелене агенде.

КЊАЖЕВАЦ – Зелена агенда усвојена у септембру 2010. године. Из извештаја тима за праћење спровођења стратегије, примећено је да тим ради већином на праћењу спровођења стратешких циљева, а не на праћењу спровођења конкретних активности из акционог плана. Може се закључити да је учињен значајан напредак, међутим активности се у великој мери разликују од предложених акционим планом документа, па остаје нејасно да ли се актери ослањају на овај стратешки документ приликом израде годишњих програма. Занимљиво је приметити да већина ових активности се у основи не односи на заштиту животне средине.

СРЕМСКА МИТРОВИЦА – Зелена агенда је усвојена у априлу 2010 године. У протеклом периоду, активности из акционог плана су спроведене у мањем проценту него што је било планирано. Неки од разлога за то су:

- Одговорни актери нису уврстили предложене активности из акционог плана у своје годишње планове и програме.

- Недовољно одређених финансијских средстава.

- На кључним местима у институцијама су људи који не препознају значај документа.

- Планирање буџета углавном не почива на функционално-програмским начелима.

- Носиоци већине реализованих активности биле су НВО, док се неки актери уопште нису укључили у реализацију.

НОВИ КНЕЖЕВАЦ – Зелена агенда у Новом Кнежевцу је усвојена 29. децембра 2011. године, са планом имплементације 2012 – 2016. Због тога, мониторинг тим није анализирао реализацију активности постављених у акционом плану, већ да ли су одговорни актери уврстили одредбе акционог плана у своје програме за 2012. годину. С обзиром на чињеницу да је стратешки документ био усвојен на самом крају прошле године, уношење одредби у програме актера је задовољавајуће. Наравно, остаје да се на крају године види да ли су предвиђене активности и спроведене. Учено је да две јавне установе чији је оснивач општина имају планиране исте активности, што из угла функционалности буџета и системске расподеле надлежности, није допуштено.

КОВИН – Зелена Агенда у Ковину је усвојена 22. децембра 2011. године, са планом имплементације 2012 - 2016 године. С обзиром да је стратешки документ усвојен на самом крају претходне године, изненађујуће велики број активности је у програмима рада одговорних актера планиран већ у првој години. Утисак је да је спровођење акционог плана стратегије веома добро. Остаје да се провери колико ће се од планова на крају остварити.

ПРЕДЛОЗИ И МЕРЕ

	Државни ниво	Локални ниво
Правни оквир	<ul style="list-style-type: none"> - Израда, усвајање и примена подзаконске регулативе којом би била обезбеђена и унапређена хоризонтална интеграција политике заштите животне средине међу другим секторима. - Израда и усвајање републичког програма унапређења хоризонталне интеграције заштите животне средине у друге секторе. 	<ul style="list-style-type: none"> - Израда и усвајање локалног програма унапређења хоризонталне интеграције заштите животне средине у друге секторе.
Институционални оквир	<ul style="list-style-type: none"> - Оснивање републичке комисије за праћење имплементације законске регулативе која уређује хоризонталну интеграцију политике заштите животне средине међу секторима. - Унапређење и коришћење механизма којима се обезбеђује спровођење локалних стратегија и хоризонтална интеграција (подстицајни конкурси на које се општине могу пријавити само ако су испуниле услове спровођења стратегија и хоризонталне интеграције, прописивање сличних услова приликом давања разних сагласности) 	<ul style="list-style-type: none"> - Оснивање локалних Тимова за мониторинг заштите животне средине, као оперативних и саветодавних тела у вези праћења спровођења локалних стратегија заштите животне средине, хоризонталне интеграције заштите животне средине у друге секторе и процеса одлучивања о процени утицаја на животну средину.
НВО	<ul style="list-style-type: none"> - Допринос НВО мрежа раду републичке комисије за праћење имплементације законске регулативе која уређује хоризонталну интеграцију политике заштите животне средине (праћење рада комисије, учешће НВО представника у раду, предлози, коментари и критике). 	<ul style="list-style-type: none"> - Допринос раду локалних Тимова за мониторинг заштите животне средине (праћење рада Тима, учешће НВО представника у раду, предлози, коментари).

European Fund for the Balkans

Bringing the Western Balkans closer to the European Union

- Европски фонд за Балкан – European Fund for the Balkans
 Envisioning Europe Programme Strand "THINK AND LINK" - Regional Policy Programme